

OĞLAK ANTOLOJİLERİ

“YİYİN EFENDİLER YİYİN”
ŞİİRLİ SOFRALAR ANTOLOJİSİ

Hazırlayan
GÜLTEKİN EMRE

İÇİNDEKİLER

Önsöz / Gültekin Emre	13		
Tevfik Fikret		Karabiber	32
(1867-1915)	15	Üzüm Yeşili	34
Hân-ı Yağma	15	Rakı Yeşili	36
Sarhoş	17	Cücüklü Soğan	37
Faruk Nafiz Çamlıbel		Oktay Rifat (1914-1988)	38
(1898-1973)	18	Akşam Sofrası	38
Şaraba Kaside	18	Balık Ekmek	39
Sofra	20	Bezelye Çiçekleri	40
		İçen Adam	41
Nâzım Hikmet		Market	42
(1902-1963)	21	Tabak	43
[Fasulya gibi yaşıyorum			
son zamanlarda]	21	Celâl Sılay (1914-1974)	44
Sofra	22	Ayva	44
Cahit Sıtkı Tarancı		Orhan Veli (1914-1950)	46
(1910-1956)	23	Ekmek	46
Abbas	23	Kızılcık	47
Akşamcı	24	Meyhane	48
Çilingir Sofrası	25	Tereyağı	49
Nar	26		
Rıfat Ilgaz		Behçet Necatigil	
(1911-1993)	27	(1916-1979)	50
Çay	27	Çay	50
İçelim	29	Elmalar	51
		İkinci Çayı	52
Bedri Rahmi Eyuboğlu		Kadeh	53
(1913-1975)	31	Kokteyl Parti	54
Badem	31	Sofra	55

A. Kadir (1917-1985)	56	Mehmed Kemal	
Ekmek	56	(1920-1988)	79
		Kepek Ekmeği	79
Cahit Külebi (1917-1997)	58	Meyhane	80
Elma Yiyen Kadın	58	Öğle Rakıları	81
		Tiryaki	84
İlhan Berk (1918-2008)	59		
Adaçayı	59	Necati Cumalı (1921-2001)	85
Ekmek	60	Akşam Sofrası	85
Elma	61	İncir	86
Ayva	62		
Kahve	63	Arif Damar (1925-2010)	87
		Firavuninciri	87
Salâh Birsell (1919-1999)	64		
Ekmek Hakkı	64	Attilâ İlhan (1925-2005)	89
		Mustafa Kemal'in Sofrası	89
Ceyhun Atuf Kansu		Eyi Muz Eyi	92
(1919-1978)	66		
Anadolu Lokantaları	66	Can Yücel (1926-1999)	94
Nar Türküsü	70	Maydanoz	94
Öğle Yemeği	72		
		Metin Eloğlu (1927-1985)	95
Sabahattin Kudret Aksal		Bakla	95
(1920-1993)	73	Çilingir Sofrası	96
Ekmek Lodos ve Uyku	73	Düdüklü Tencere	97
Eski Mutfak	74	Peksimet	98
Kiraz Mevsimi	75	Sofra Adabı	99
Sofra	76		
		Hasan Hüseyin	
Enver Gökçe (1920-1981)	77	(1927-1984)	100
Kimi Göbek Toplar Kimi		Cacık	100
Madımak	77		

Turgut Uyar (1927-1985)	102	Ali Püsküllüoğlu	
kıyıdaki elma'ya bir ses	102	(1935-2008)	123
Edip Cansever		Alabalık	123
(1928-1986)	104	Papalina	124
Hoşaf	104	Ruşen Hakkı (1936 - 2011)	125
Konyak	105	Bir Masada Dört Kişi	125
Salkımlı Meyhane	106	Özdemir İnce (1936)	127
Saray Köftesi	108	Elmanın Tarihi	127
Sarhoşluk	109	Nar	130
Ali Yüce (1928-2015)	110	Boş Şarap	132
Bumbar	110	Nihat Ziyalan (1936)	133
Tarhana	112	Hintinciri	133
Ece Ayhan (1931-2002)	113	Çayımı İçerken	134
XVI	113	Hamsi Buğulama	136
Yemek Benzetmeleri	114	Karpuz	138
Cemal Süreya		Tencere	140
(1931-1990)	115	Mehmed Arif B. (1940)	142
Kahvaltı	115	Yürtüyüş	142
Elma	116	Metin Altıok (1941-1993)	145
Şarap	118	Konyak, Kitap ve Kahve	145
Gülten Akın (1933-2015)	119	Süreyya Berfe (1943)	146
Sofra	119	Bamyalar	146
Sofra	120	Küçük, Kapalı Enginarın	147
Ahmet Necdet		Manav	148
(1933-2010)	122	Ruhumun Domates Bahçesi	150
Sarımsak Darbedir Aşka	122	Ruhumun Ev Ekmeği	151
		Şarap Vur	152

Sennur Sezer (1943-2015)	153	Abdülkadir Budak (1952)	173
Ekmek, Tuz, Kitap ve Şeker	153	Kahve Fincanları	173
Kahvaltı	156		
Hüseyin Yurttaş (1946)	157	Mehmet Müfit (1952)	174
Kara Güveç	157	Öyle Ya Da Böyle	
İzmir Sarhoşları	158	Bir Akşam Yemeği	174
İsmail Uyaroğlu (1948)	161	Şavkar Altınel (1953)	176
Aşınmış Aşk, İş ve Mufak	161	Çin Lokantası	176
Hulki Aktunç (1949-2011)	162	Tarık Günersel (1953)	178
Boza Akıntısı	162	Çay	178
		Su	179
Mehmet Mümtaz Tuzcu			
(1950)	163	Tuğrul Tanyol (1953)	180
Elma	163	Akşamcılar Baladı	180
		Çay Saatleri	182
Tahir Abacı (1951)	165		
Nereden Koktu Kekik	165	Ali Cengizkan (1954)	183
Şiir ve Ekmek	166	Ekmek, Ya Da	183
Barış Pirhasan (1951)	167	Bülent Güldal (1954)	184
Akşamdan Kalma	167	Düş Meyhanesi	184
Oya Uysal (1952)	168	Arife Kalender (1954)	187
Fırıncının Kızından Yumruk		Gül Reçeli Ve...	187
Mezesine	168	Kâğıt Hışirtısı	189
Mutfak Penceresi	171	Aşk Da Yorulur	191
Enis Batur (1952)	172		
Lahanalar	172		

Cüneyt Ayral (1954)	193	Lâle Müldür (1956)	220
Sürgünde Şiir	193	Çay Kuarteti	220
İstanbul Şarkıları 3	194		
İstanbul Şarkıları 7	196	Ahmet Erhan (1958-2013)	221
Zaman	198	Balık Ekmek	221
		Evet... Alkol!	222
Roni Margulies (1955)	199	Pırasa	225
İstavrit	199	Serhoş	226
Konyak Kadehi	200	Süt	227
Mutfak Saati	201		
Orfoz	202	Mehmet Yaşın (1958)	228
Şişe	203	Yenişehir'de Eski	
		Şarkılar'dan	228
Murathan Mungan (1955)	204	Şamdan	230
Çay	204		
Limon	205	Eyüp Yaşar (1959)	231
Avokado	206	Ateşte Çaydanlık, Tencere	231
Bira	208	Çanak, Çömlek Ve Testi	232
Bir Fincan Kahve	210	Kavanoz	233
Haydar Ergülen (1956)	212	Çiğdem Sezer (1960)	234
Mistik Gazoz	212	İncirin Nar'a Küsmediği	234
Nar	213		
Reçel	214	Seyhan Erözçelik	
Üzüm	215	(1962-2011)	236
Zeytin	216	Gül Reçeli	236
		Vişne	238
Turgay Fişekçi (1956)	217	'tarçın'	240
Beyaz Kiraz Likörü	217		
Karpuz	218	Sami Baydar ((1962-2012)	241
Mutfakta	219	Vişne	241

Akgün Akova (1962)	243	Ömer Erdem (1967)	266
Çay ve Çaynana	243	Pirinç	266
Betül Tarıman (1962)	244	Eren Aysan (1977)	267
Çay	244	Bira İçin Sone	267
Tarhana Çorbası	245	Rakı İçin Sone	268
Yemekten Önce Okunacak	246	Şarap İçin Sone	269
		Votka İçin Sone	270
Birhan Keskin (1963)	248		
Badem	248	Mehmet Erte (1978)	271
Erik Kiraz Kalp Yaz	249	Elma Ve Katedral	271
İncir	250		
Turşu	251	Polat Onat (1979)	272
		Bıçak	272
küçük İskender (1964)	252		
Kimyon	252	KAYNAKÇA	273
Patatessemizotu	254		
Türk Kahvesi	256		
Ceviz	257		
Aydan Yalçın (1964)	258		
Ruhibey Meyhanesi	258		
Elif Sofya (1965)	260		
Nar	260		
Elma	261		
Yeşim Ağaoğlu (1966)	262		
Domates	262		
Martini	263		
Rembrandt	264		

ÖNSÖZ

Pazar, market, bakkal, manavla başlayan sebze, meyve alışverişi, yeme-içme şiirlerinin kapısını açıyor mutfığa girelim diye. Mutfak, evin en hareketli, en gerekli yeri: Kazalar da olsa düdüklü tencereler, çaydanlıklar, kadehler, tabaklar, çatallar, bıçaklar, kaşıklar, sürahiler, çaylar, kahveler, bozalar, reçel kavanozlar. Ekmek, tuz, su, yumurta, tereyağ, börek ve kahvaltılık, yemeklik malzemelerin yuvası... Mutfak, şiirlerde, imgelerde göz kırpmıyor.

Elma, tarihinde ne çok metafora, imgeye ve de cinsel göndermeye ev sahipliği yapmış bir meyve. Kutsanmış âdeti. Zaman zaman kiraz, vişne, portakal, şeftali, erik, üzüm, incir, nar, karpuz, kıvılcık, ayva, hattâ avokado... da yer almış bu evde, kutsamada; törende.

Kahvaltı günlük yaşamın en başta yer alan, en önemli ritüeli ve o yüzden de vazgeçilmezi. Öğlene dek yayılan kahvaltı keyfine diyecek yoktur çok zengin bir sofranın başında ve dostların arasında: Neler yoktur ki o masada! Omletler, reçel çeşitleri, yumurta, zeytin, değişik peynirler, ekmekler, börekler, pandispanya, simit; çay... Sonra da Türk kahvesi.

Yemekleri de zengindir aslında: Başta çorbalar; tarhana ilk sırada: Sonra pırla, pıyaz, kuru fasulye, cacık, salata, bonfile, şarap, balık, ekmek, turşu, soğuk et, salata, ıspanak, pırasa, keviz, patates, zeytinyağlı dolma, imambayıldı, cücükli soğan... sofralar şenlenir, mideler bayram eder.. Sonra da “elma tatlısı”yla kahveye gelir sıra.

Bu antolojidekiler çilingir sofrası da kuruyor, meyhanelere de gidiyorlar. Rakı, şarap içip sarhoş da oluyorlar. “Akşamcı” olanlar da yok değil aralarında. Ya da yalnızca keyif için “Kırazlı votka” da içiliyor. Ne içersiniz sorusuna “Ya viski içelim ya bira” diyorlar “Turunç likörü”, “Beyaz kıraz likörü” de deneniyor. Sofraların şahı rakı ise, kraliçesi de şaraptırı imgeler söylüyor.

Votkaya, biraya, viskiye, kanyağa, liköre ve cine, yani alkole de hayır denmiyor yeri geldiğinde.

Şiirlerin omurgasına ağan yeme-içme izleğinden oluşuyor bu seçki.

Birer yemek tarifi değil bu şiirler; tersine, yeme-içme ağırlıklı ruh halleri.

Afiyet olsun, efendim!

Yarasın efendim!

Şerefe efendim!

Sağlığınıza efendim!

Gültekin Emre

Hazırlayanın notu:

Tematik şiir seçkisi yapmak zevkli de, şairlerden, yayınevlerinden izin alma aşaması çok sıkıntılı. Bu seçki yayına hazırlanırken ne sıkıntılar yaşadık yayınevleriyle, şairlerle! Kimi şiirler ya da şairler neden yok dersiniz, kendileri ya da yayınevleri izin vermediğinden yer alamadılar seçkide. Bazı yayınevleri belli sayıda şiire izin verdiği için kimi şairlerin konumuzla ilgili şiirlerinin tümüne yer veremedik çok istediğimiz halde. Eksiklik bizden değil, dışımızdaki başka nedenlerden.

TEVFİK FİKRET (1867 - 1915)

Hân-ı Yağma

Bu sofracık, efendiler - ki iltikaama muntazır
Huzurunuzda titriyor - bu milletin hayâtıdır;
Şu milletin ki muztarip, şu milletin ki muhtazır!
Fakat sakın çekinmeyin, yiyin, yutun hapır hapır...

Yiyin efendiler yiyin, bu hân-ı iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Efendiler, pek açsınız, bu çehrenizde bellidir;
Yiyin, yemezseniz bugün, yarın kalır mı, kim bilir?
Şu nâdi-i niam, bakın kudumunuzla müftehir;
Bu hakkıdır kazanızın, evet, o hak da elde bir!..

Yiyin efendiler yiyin, bu hân-ı iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bütün bu nazlı beylerin ne varsa ortalıkta, sây:
Haseb, neseb, şeref, şataf, oyun, düğün, konak, saray;
Bütün sizin, efendiler, konak, saray, gelin, alay;
Bütün sizin, bütün sizin, hazır hazır, kolay kolay...

Yiyin efendiler yiyin, bu hân-ı iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Büyükluğun biraz ağır da olsa hazmı yok zarar,
Gurur-ı ihtişamı var, sürur-ı intikamı var.
Bu sofrâ iltifatınızdan işte âb-ü-tab umar.
Sizin şu baş, beyin, ciğer, bütün şu kanlı lokmalar...

Yiyin efendiler yiyin, bu hân-ı iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Verir zavallı memleket, verir ne varsa, mâlini,
Vücudunu, hayatını, ümidini, hayalini,
Bütün ferağ-ı hâlini, olanca şevk-i bâlini...
Hemen yutun, düşünmeyin haramını, helalini...

Yiyin efendiler yiyin, bu hân-ı iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın gider ayak!
Yarın, bakarsınız, söner bu gün çıtırdayan ocak!
Bu gün ki mideler kavi, bu gün ki çorbalar sıcak,
Atıştırın, tıkıştırın, kapış kapış, çanak çanak...

Yiyin efendiler yiyin, bu hân-ı iştiha sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

ORHAN VELİ (1914 - 1950)

Ekmek

Dilimin ucunda bir eski arkadaş adı,
Unutulmuş şekilleri taşıyan bulutlar;
Bir gökyüzü genişliğiyle ruhuma dolar
Otların içine sırtüstü yatmanın tadı.

Avucumda, sıcaklığını duyduğum ekmek;
Üstümde hâtırası kadar güzel sonbahar;
O bembeyaz, o tertemiz bulutlara dalar;
Düşünürüm bir çocuk türküsü söyleyerek.

Kızılıcık

İlk yemişini bu sene verdi,
Kızılıcık,
Üç tane;
Bir daha seneye beş tane verir;
Ömür çok,
Bekleriz;
Ne çıkar?

İlâhi kızılıcık!

ATTİLÂ İLHAN (1925 - 2005)

Mustafa Kemal'in Sofrası

yarın akşam gelin dedim ya
yırtık pırtık gelin zarar yok
üç işimin biri barış
biri dünya
biri de sizsiniz dedim ya
yarın akşam gelin
ama mutlaka gelin
buğday konuşacağız

siz yukarı çiğili'den misiniz
o nasıl şey
demek gözleriniz ılık tutmuyor
ellerinizi bir sattınız bulamıyorsunuz
bu evleri böyle tutan siz misiniz
o nasıl şey
insan gözlerine inanamıyor

sofraya buyurun sofraya
belli yorgunsunuz
peynir kestim sucuk doğradım
günbalı erittim bakın ya
içinizi ısıtırsınız
su içersiniz

sofraya buyurun sofraya
buğday konuşacağız
benim sizi bir görmüşlüğüm var
dur dur nereden bileceğim
ayvansaray'da dokumacı osman mı
hani geceleyin şarabını içtiğimiz
osman değil mi yanlışım mı var
öyleyse dur sebat matbaasından ibrahim
gözü daima tok karnı daima aç
gördün mü nasıl bildim
 ibrahim gel ellerini silmeden gel
 bu cigara senin bu minder senin
 ibrahim gel buyur sofraya
 gel dedim ya
buğday konuşacağız

ragıp saatin kaç saatin
unutma dokuzda ajans dinleyeceğiz
demek yine kitapların ellerinden tutuyorsun
şiir deyip daldığın oluyor roman deyip daldığın
yine çocuk bahçesinde mor salkımlar uyanıyor
üniversite kitaplığında büyük kitapların
bu sabah haydi hegel'i okuyorsun
st-simon'u yarın
ragıp saatin kaç saatin
beyazıt meydanında fısıkiyeler davrandı mı
haydi gel sahaflar çarşısına uğra da gel
unutma bir tutam ışık getir sofraya

bir avuç fikret getir bir yürek dolusu mustafa kemal
kalpakları tozlu paşaların çılgınlık gözlerinden
bir tutam kuvayı milliye mavisi
bir avuç umut getir dedim ya
en iyisi
sofraya buyur sofraya
buğday konuşacağız

akşama yarın akşama gelin
işte gelin hepinizi bekliyorum
siz de gelin pamuk halkı tütün milleti
hemen öylece gelin yabancı mıyız
ağrı çobanları sizi de beklerim
raman sen de gel çocuklarını da getir
soframda şenlik olsun içim açılsın
siz olmadınız mı yalnızım yadsıyım yabancıyım
siz yok musunuz varlığım ne kelime
yarın akşama gelin
ama mutlaka gelin
buğday konuşacağız